

Janusz Szopa

PODSTAWOWE PRZEKAZY ORAZ POJĘCIA FILOZOFICZNE STAROŻYTNÝCH INDII.

ITIHASA - tak właśnie było (historia)

ŚRUTI - prawdy objawione z których później powstały święte księgi (1500 - 300 r. p.n.e.). Są nimi:

1. WEDY (wiedza, święta nauka, 1500 - 1200 r. p.n.e.)
 - a. Rygweda - hymny do bogów,
 - b. Samaweda - pieśni liturgiczne,
 - c. Jadźurweda - formuły ofiarne, przepisy liturgiczne,
 - d. Atharwaweda - zaklęcia, formuły magiczne
2. BRAHMANY (1100 - 800 r. p.n.e.) - wprowadzenie z objaśnieniami do WED, przepisy, teksty liturgiczne;
3. ARANJAKI (IX w. p.n.e.)
- teksty leśne, tajemne, ezoteryczne;
4. UPANISZADY (przysiadanie się; kanoniczne, klasyczne powstały w VIII - VI w. p.n.e.) - zawierają najgłębsze koncepcje filozoficzne i metafizyczne. Tematem jest analiza świadomości i poznania.

SMRITI - przekazy lub teksty oparte na prawdzie objawionej, ale stworzone przez ludzi. Są nimi:

1. EPOPEJE (poematy opisujące życie wielkich wojowników, 500 - 100 r. p.n.e.) - Mahabharata a w niej jako osobna całość Bhagawadgita; Ramajana;
2. SUTRY (nici) - aforyzmy dotyczące istotnych kwestii filozoficzno-egzystencjalnych, a także zawierające reguły postępowania obowiązujące hindusów;
3. PURANY (300 - 900 r. n.e.)
- teksty mitologiczne dotyczące cyklu stworzenia, zniszczenia i ponownego stworzenia;
4. TANTRY (tkaniny) - pisma o boskiej mocy stwórczej i energii.

WEDANTA (zamknięcie rozważań) - filozoficzne konkluzje wywiedzione z WED, a szczególnie z UPANISZAD. System filozoficzny ukierunkowany na badanie ostatecznej rzeczywistości.

Wybitni przedstawiciele WEDANTY:

1. ŚANKARA (788 - 820 r. n.e.)
- twórca doktryny niedwoistości, Atman = Brahman.
2. RAMANUDŻA (1017 - 1137 r. n.e.)
- twórca doktryny szczególnej niedwoistości, Atman ~ Brahman.
3. MADHWA (XIII w.)
- twórca doktryny dwoistości, Atman ą Brahman.

Kwintesencja UPANISZAD:

Atman = Brahman

Tat Twam Asi = Ty jesteś Tym,

Tym jesteś Ty.

Przesłanie PURAN:

cnota bhakti - miłość do boga

BHAGAWADGITA (pieśń błogosławionego) - z niej wynikają dwie możliwe drogi rozwoju:

1. droga poznania polegająca na wyrzeczeniu się świata,
2. droga umiłowania boga i postępowania zgodnego z obowiązkami oraz wolnego od pragnień

DARŚANY (ogład, wizja, zrozumienie, doktryna) - 6 szkół filozofii hinduskiej, których podstawowym celem jest wyzwolenie od ponownych narodzin i zjednoczenie z absolutem. Zajmują się one zasadami etycznymi mającymi na uwadze współzycie ludzi i ich stanowisko w całości uniwersum.

4 CELE W ŻYCIU HINDUISTY (drogi postępowania):

1. rozkosz zmysłowa (kama)
2. zdobywanie dóbr ziemskich (artha)
3. wypełnianie obowiązków obywatelskich (dharma)
4. osiągnięcie wyzwolenia (moksza)

DHARMA - absolutne kosmiczne prawo rządzące wszelkimi procesami a więc również życiem ludzkim.

KARMAN - prawo przyczynowości.

MOKSZA - wyzwolenie się od wszelkich powiązań ze światem, karmanem, z cyklu narodzin i śmierci, całkowita wolność, zjednoczenie z rzeczywistością ostateczną.

BRAHMAN - świadomość absolutna, niedualna rzeczywistość, absolut pozbawiony własności, jest podmiotem i nie może być stwórcą.

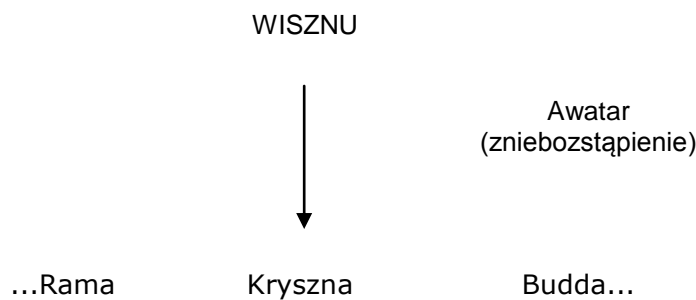
IŚTADEWA - wybrany ideał aspektu absolutu.

TRIADA BOGÓW:

BRAHMA - stwórca świata,

WISZNU (działać) - stróż i obrońca dharmy - wiecznego prawa,

ŚIWA - personifikacja najwyższej rzeczywistości, unicestwienia aby odbudowa

Literatura:

H. Ellinger, Hinduizm, Wydawnictwo Znak, Kraków 1997.

J. Kieniewicz, Historia Indii, Ossolineum, Wrocław 1980.

K. Knott, Hinduizm, Prószyński i S-ka, Warszawa 2000.

M. Kudelska, Miejsce Upaniszad w kulturze Indii (wstęp do Upaniszad), Oficyna Literacka, Kraków 1998.

A. Szyszko-Bohusz, Hinduizm, Buddyzm, Islam, Kraków 1995.

UPANISZADY